

افغانستان - تاجکستان - پاکستان

د سرحدی اوبو ورکشاپ

له لیری وایتن څخه د زده کړی نهم مادیول

د بازار میکانیزم داوبو د شریکولو کار د پرمختگ لپاره انگیزه

- هغه هیوادونه چې د اوبو د جریان په وروستی یا کوزنی برخه کې پراته دي، په پراخه پیمانې سیلابي میدانونه او شتمني دلتاګانې لري. دا هغه ځای دی چې په زرونو کلونو مخکې په کې تمدن پیل شوی دی او په اوږده موده کې په کې پرمختیا رامنځته شوي ده .
- هغه هیوادونه چې د اوبو د جریان په وروستی برخه کې پراته دي، زیاته وده یې کړي ده ، په انجنیرۍ کې زیات مهارت لري او هغه هیوادونه چې د اوبو د جریان په پاسنی برخه کې پراته دي ډیره کمه وده یې کړي ده.
- هغه هیوادونه چې د اوبو د جریان په پاسنی یا برنی برخه کې موقعیت لري، په غرونو کې د اوبو سرچینه ګڼل کیږي. هلته پرمختګ ډیر شاته پاتې دی.
- د اوبو جریان له سرچینې څخه هغه هیوادونو ته چې د سیند د جریان په وروستی برخه کې پراته دي د اوبو جریان ورته حیاتي او ارزښتناکه وسیله ګڼل کیږي.
- وروستی برخې ته د اوبو د جریان د مالی پاداش لپاره پوتانسیا شته (payment for ecosystem Services)، چې د اوسنی اصطلاح له مخې د ایکوسیستم د خدماتو د لګښت ورکول دي.
- دا مساله باید په قوي ډول بیان شي چې هغه هیواد چې د سیند د جریان په وروستی برخه کې پروت دی، د بنی تازه اوبو د انتقال لپاره د ایکو سیستم د خدماتو تر سرخط لاندې لږ غوندې د فیس په نوم لګښت ورکړي.
- د بازار داسې میکانیزم ته اړه ده، چې دا ډول لګښت په منظم ډول ورکړل شي.
- هغه هیوادونه چې د سیند د جریان په وروستی برخه کې موقعیت لري له انجنیرۍ مهارت باید ورکړي، چې اوبه ورته ورسیري .
- هغه هیوادونه چې د سیند د جریان په وروستی برخه کې موقعیت لري له هغو هیوادونو سره چې سیند هماغه ځایه سرچینه له نیولې ده مرسته وکړي، چې د سیند د پاسنی جریان اوبه اندازه کړي ، په ګډه بندونه جوړ کړي، د اوبو لګولو جوړښتونه جوړ او د سیند په دواړو خواو کې د سیند د اوبو د تخریب د مخنیوي په منظور دیوالونه جوړ کړي.
- د سیند د سرچینې هیوادونه باید زده کړي، چې له هغو پرمختللی هیوادونو څخه مرسته و غواړي چې د سیند د جریان په وروستی برخه کې پراته دي.
- هغه هیوادونه چې د سیند د سرچینې د هیوادونو په نامه یادېږي او همدارنګه هغه هیوادونه چې د سیند د جریان په وروستی برخه کې پراته دي اړتیا لري، چې د نړۍ د اوبو د شریکولو سازمانونه جوړ کړي او د اوبو د سرچینې د اړونده اړخونو د منظمو غونډو کوربه شي.

- د اوبو د جريان د پاسنى او بنكتنى برخي هيوادونه اړتيا لري د اوبو په هكله د بنووني او روزني ميكانيزم جوړ كړي، چي خپل ولسونه د اوبو په اړه ښه تجربه او پوهه حاصله كړي. دا به له هيواد سره مرسته وكړي چي باثباته راتلونكى ولري.
- په بهرنى انجنيرانو كې د اوبو د كار د انجنيري ډيزاين لپاره پوتاسيټال شته، چي په افغانستان كې يې جوړ ك،ى او اوبه تنظيم او د اوبو د جريان ضمانت وكړي.
- شرايط بايد برابر شي؛ چي د پرمختللي تكنالوژى او ريموت سنسنگ داتا برابره شي او د وخت له مخي د هغه هايډرولوجيكي داتا او مالومات تفسير شي او هغي ته لاسرسى وشي او چي وكولاى شي، په دي برخه كې د اوبو داتا يو له بل سره شريك كوي.
- په افغانستان كې د بند او اوبو لگولو پروژي د نويو پرمختگونو د ودي له مخي د ټولو منابعو له د هليزونو سره وصل كړي. په دي صورت كې د استخراجى صنايعو پلان سم كار كوي.
- له ليري واټن څخه د زده كړى ماديولونه (D L M S) ، د اوبو د ټولوڅانگړتيا وو په هكله جوړ شوى دى. دغه ماديولونه د نبراسكا پوهنتون چي په اوماها (U N O) كې دى ، جوړ شوى دى او د نبراسكا پوهنتون چي په اوماها كې د سرحدونو د اوبو په ويب سايت [UNO trans boundary](#) د گټي اخستني لپاره چمتو دى.
- د اوبو په هكله د پوهنتون د تعليمي د نورو پروگرامونو نوى لنك به هغه وخت جوړشي، چي له لري واټن څخه د زده كړي ماديولونه، چي دنبراسكا د پوهنتون د اوماها په ويب سايت كې د سرحدونو د اوبو په هلكه دى، د سرحدونو د اوبو د كانفرانس له موادو سره يوځاى شي، نو دواړه به كارى ظرفيتونه لوړ كړي.
- د روانو او د ځمكي لاندي اوبو د پروگرامونو د جوړولو لپاره په گډه سره د پوهنتونونو د اعتبار وركولو پروگرامونو لپاره به مرستي برابرې شي. په دي لړ كې به د اوبو په باره كې نوي روزل شوي استادان دوه برابره شي او دغه روزل شوي استادان به له حكومت سره د اوبو په باره كې مشاورينو په توگه كار كوي.

له ليري واټن څخه د زده كړي نهم ماديول پوښتنى (دلته كليك وكړى)